HTML és Rails Gyakorlat

Kovács Gábor

2023. október 17.

A gyakorlat célja, hogy kialakítsuk a félév során megoldandó feladat képernyőit HTML-ben, ahol lehet Rails metódusok felhasználásával.

Az első lépés a webalkalmazásunk keretének kialakítása ezt a nézetek között az alkalmazásszintű nézetben, vagyis a layouts/application.html.erbben tehetjük meg. Rendezzük el úgy az oldalunkat, hogy legyen benne egy fejrész, egy központi rész, amely bal oldalon egy keskeny menüsávból áll, jobb oldalon a tartalomból, és egy lábrész. Az elrendezést div-ekkel valósítjuk meg, mindegyikhez egyedi id-t rendelve.

```
<div id="page">
    <div id="header"></div>
    <div id="main">
    <div id="main">
    <div id="menu">
    </div>
    <div id="content">
    </div>
    <div id="content">
    </div>
    </div>
    </div>
    <div id="footer">RoR, 2023</div>
    </div>
</div>
```

Második lépésként készítsük el az oldal stíluslapját az app/assets/ stylesheets könyvtárban az application.css szerkesztésével. Helyezzünk el benne minimális mennyiségű formázási információt. Az oldal legyen 800 pixel széles. A fejrész legyen világosszürke és 100 képpont magas, és helyezzünk el benn egy banner képet. Az oldal központi része legyen 600 pixel magas. A menüsávot a központi részben, a fejléc alatt helyezzük el, és az vízszintesen a szélesség 24%-át foglalja el, magasságát a központi rész magassága definiálja. Az oldal tartalmi része világosszürke háttérrel rendelkezzen, és a menütől jobbra helyezkedjen el a vízszintesen a szélesség 76%-át elfoglalva. A lábrészben a szöveget igazítsuk középre, és legyen az is 100 pixel magas, valamint a fejlécnél világosabb szürke színű.

```
div#page {
    width:
             800\,\mathrm{px};
 }
 div#header {
    height: 100 px;
    background-color: #ddd;
 }
 div#footer {
    height: 100 px;
    background-color: #eee;
    text-align: center;
 }
 div#main {
    height: 600px;
div#menu {
  float : left ;
  width: 24\%;
  height: 100%;
  background-color: #906090;
div#content {
    float: left;
    width: 76\%;
    height: 100%;
    background-color: #ccc;
```

Az így kialakított elrendezést például az 1. ábra mutatja.

Két felhasználótípusra készülünk fel egyelőre, egy látogatóra és egy bejelentkezett felhasználóra, az utóbbiak korábban keresztülmentek egy regisztrációs folyamaton. A látogató csak böngészhet, bejelentkezhet és jelszóemlékeztetőt kérhet. A bejelentkezett felhasználók számára több funkciót is elérhetővé teszünk.

```
kovacsg@debian:~/gyakorlat/app/views/layouts> touch _user.
html.erb
kovacsg@debian:~/gyakorlat/app/views/layouts> touch _guest.
html.erb
```


1. ábra. Az oldal elrendezésének kialakítása

Kezdjük a látogató menüjével. Helyezzünk el a menüben egy a belépést lehetővé tevő formot! Ezt részleges rendereléssel tesszük meg. A formot tartalmazó fájl alkalmazás szinten kezeljük, ezért a layouts könyvtárban helyezzük el, így a be nem jelentkezett felhasználó bármelyik oldalon bejelentkezhet. A Rails konvenció szerint a részlegesen renderelt állományok neve aláhúzásjellel kezdődik. Legyen a fájlunk neve ezért _guest.html.erb! A form tartalmazzon egy felhasználónévre utaló címkét és egy szövegbeviteli mezőt, valamint egy a jelszóra utaló címkét és jelszóbeviteli mezőt, továbbá egy Login feliratú nyomógombot. A formot a form_tag Rails helperrel valósítjuk meg, aminek első paramétere a formot kezelő URL, vagyis a form action attribútuma, illetve adjuk meg, hogy HTTP POST-tal kívánjuk elküldeni. A form mezőit rendre a label_tag, text_field_tag, password_field_tag és submit_tag helperekkel hozzuk létre, és a beviteli mezőket 14 karakter hosszúra korlátozzuk. A be nem jelentkezett felhasználónak tegyük lehetővé az elfelejtett jelszó visszaszerzését, ezt egy link hozzáadásával tesszük meg.

Ezután a menu azonosítójú div-ben meghivatkozhatjuk ezt az oldalt. A Rails konvenció szerint az aláhúzásjelet el kell hagynunk.

A vendégfelhasználó menüjének megvalósítását a 2. ábra mutatja.

2. ábra. A vendégfelhasználó menüje

Modellezzük azt az esetet is, amikor egy felhasználó már bejelentkezett. Ezt egy, a helpers/application_helper állományban elhelyezendő saját helper metódussal tesszük meg logged_in?. Itt egyelőre manuálisan állítjuk, hogy be van-e jelentkezve a felhasználó. A metódus értelemszerűen boolean visszatérési értékű.

```
module ApplicationHelper
    def logged_in?
    true
    end
end
```

Ezt visszavezetve a keretbe a menüt megvalósító **menu**-ban a következő módosítást végezzük el. Így a helper módosításával be, illetve ki tudunk lépni az oldalról. "Jelentkeztessük" be és ki a felhasználót a **logged_in?** függvény visszatérési értékének módosításával, hogy ellenőrizhessük, hogy a megfelelő menü jelenik-e meg a vendég és a felhasználó számára.

A bejelentkezett hallgató felhasználó menüjét a vendéghez hasonlóan beágyazott nézettel hozzuk létre (_user.html.erb). Egyelőre négy akciót definiálunk: a profiloldal megtekintését és szerkesztését, a feladatok listájának megtekintését, a megoldások listjának megtekintését, valamint a kijelentkezést.

A bejelentkezett hallgató felhasználó menüjének megvalósítását a 3. ábra mutatja.

Nézzük meg a be nem lépett felhasználó létrehozásának folyamatát! Az előző gyakorlat alkalmával már létrehoztuk a felhasználó modellünk kezdetleges változtatás, így arra már tudhatunk hivatkozni egy Rails formban, amely az MVC architektúra szerint szorosan kapcsolódik a nézethez. Hozzuk létre a felhasználó nézetét és fontosabb akcióit a következő paranccsal:

```
kovacsg@debian:~/gyakorlat/app/views/layouts> rails g
    controller users new edit forgotten
```


3. ábra. A bejelentkezett felhasználó menüje

```
app/controllers/users controller.rb
create
route
             'users/new
        get
        get
            'users/edit'
            'users/forgotten'
        get
invoke
        erb
          app/views/users
create
          app/views/users/new.html.erb
create
          app/views/users/edit.html.erb
create
          app/views/users/forgotten.html.erb
create
invoke
        test unit
          test/controllers/users_controller_test.rb
create
invoke
        helper
          app/helpers/users_helper.rb
create
invoke
          test_unit
```

A parancs futtatásával létrejött az **users** kontroller és a hozzá kapcsolódó nézetek köztük az új felhasználó létrehozását lehetővé tevő **new**, a felhasználói profil szerkesztését megvalósító **edit**, és az elfelejtett jelszó esetén az email címet elkérő **forgotten** nézet. Az tervezői kérdés, hogy az elfelejtett jelszó kezelését a felhasználók kontrollere részének tekintjük, vagy önálló kontrollert hozunk létre számára. A gyakorlaton amellett döntöttünk, hogy az elfelejtett jelszó kerüljön a felhasználók kontrollerébe.

Hozzunk mindjárt létre a regisztrációs nézetet! Legyen egy címsorunk, amely elmondja a felhasználónak, hogy melyik oldalon van. Az esetleges hibaüzeneteknek tartsunk fenn helyet. Ezután egy fieldset-ben definiáljuk egy formot, amely ez esetben egy konkrét, létező modellhez van kötve. Ezt a form_for Rails helperrel tehetjük meg. Ennek első paramétere egy modell objektum vagy annak neve szimbólum formájában, második paramétere a formhoz kötött akció, amely legyen a users kontroller (ezt nem kell leírnunk, mert az új felhasználó létrehozása akció kontrollere ugyanaz) create akciója, a harmadik paramétere a HTTP metódus, ami POST. A metódus blokkjának van egy paramétere a form, amin kereszül definiáljuk fogjuk az űrlap elemeit. Legyen az öt elem rendre a következő: egy 20 karakter széles, a felhasználó nevére vonatkozó szövegbeviteli mező a hozzá kapcsolódó címkével, egy 30 karakter széles, a felhasználó email címére vonatkozó szövegbeviteli mező a hozzá kapcsolódó címkével, egy 8 karakter széles, a felhasználó Neptun-kódjára vonatkozó szövegbeviteli mező a hozzá kapcsolódó címkével, valamint két, 20 karakter széles jelszóbeviteli mező a hozzájuk kapcsolódó címkékkel. A kétjelszómező eltérő azonosítóval rendelkezzék, az egyik prefixe _confirmation-re végződjék.

Ha a felhasználó meggondolná magát, és megsem kívánná regisztrálni magát, egy Back feliratú linkkel biztosítjuk számára a lehetőséget az előző oldalra való visszatérésre.

```
<\!\mathbf{h1}\!>\!\mathbf{Registration}\!<\!/\mathbf{h1}\!>
<fieldset>
    <legend>Register a new user</legend>
    <%= form for @user, url: '/users/create', method: :post</pre>
         do | f | %>
         <div>
              <%= f.label :name %>
              <%= f.text field :name, size: 20 %>
         </\mathrm{div}>
         <div>
              <%= f.label :email %>
              \ll f.text field :email, size: 30 %>
         </\mathrm{div}>
         <div>
              <%= f.label :neptun %>
              <%= f.text field :neptun, size: 8 %>
         </\mathrm{div}>
         <div>
              <%= f.label :password %>
```

Ahhoz, hogy az űrlap megjelenjen, a kontrollerben inicializánunk kell a **Cuser** példányváltozót.

```
class UsersController < ApplicationController
    def new
    @user = User.new
    end
end</pre>
```

A felhasználói regisztráció nézetét a 4. ábra mutatja.

4. ábra. A regisztráció nézete

A létrejött oldal HTML forrását tekintve a következőt látjuk. A formok mezőinek name és id attribútuma tartalmazza a modell nevét és a mező nevét. A név attribútum Ruby hash mintájára készült el, a modell nevének hashére hivatkozik a mező Rails forrásban megadott neve. Az általunk megadott mezőkön kívül létrejött két hidden mező is, amelyek a form használójának hitelesítését hivatottak ellenőrizni. A visszalépés itt JavaScripttel valósul meg. A forrást megtekintve láthatjuk, hogy a :password_confirmation szimbólumból a Rails automatikusan a *Password confirmation* szöveget állította elő. A stringek és a szimbólumok így ezen elv mentén felcserélhetők a form helperek argumentumlistájában.

A felhasználói profil szerkesztésének nézetében (edit.html.erb) található form szinte teljesen megegyezik az új felhasználót létrehozó formmal. A nézetben a feliratokat kell még átírnunk regisztrációról profil szerkesztésére, illetve módosítanunk kell az eseménykezelő URL-t.

```
<h1>Profile</h1>
<fieldset>
   <legend>Edit user profile</legend>
   <%= form_for @user, url: '/users/update', method: :put</pre>
      do | f | %>
      <div>
          <% f.label :name %>
          <%= f.text field :name, size: 20 %>
      </div>
       <div>
          <%= f.label ∶email %>
          \ll f.text field :email, size: 30 %>
       </\mathrm{div}>
       <div>
          <‰ f.label :neptun ‰
          <%= f.text_field :neptun, size: 8 %>
      </div>
       <div>
          <‰ f.label :password ‰
          <%= f.password_field :password, size: 20 %>
      </div>
       <div>
          size: 20 %>
       </div>
       <%= f.submit "Update" %>
   <% end %>
```

```
</fieldset>
```

```
<%= link to "Back", :back %>
```

Mivel a form_for Rails helper metódust használtuk a form létrehozására a new és az edit nézetekben, ezért szükséges a megfelelő kontroller akciókban a **@user** példányváltozó inicializálása. Ezeket egyelőre ne adatbázisból tegyük meg, hanem statikus tartalommal töltsük fel. Míg a new esetén a felhasználó még nem lézetik az adatbázisban, attribútumai inicializálatlanok, ezért elégséges egy frissen létrehozott példány használata, addig az edit esetén már ki kell töltenünk a struktúra mezőit beleértve az adatbázisbeli azonosító id attribútumot is.

```
class UsersController < ApplicationController
  def new
    @user = User.new
  end
  def edit
    @user = User.new name: "Valaki", email: 'valaki@mail.
        bme.hu', neptun: 'AAAAAA'
  end
end</pre>
```

A felhasználói profiloldal szerkesztésének nézetét az 5. ábra mutatja. Láthatjuk, hogy a Rails automatikusan inicializálta a form mezőit, ahol a hozzájuk tartozó érték elérhető volt – a jelszó mezők kivételével.

Ezután alakítsuk ki az elfejetett jelszó oldalt is. Itt egyszerűbb a formunk a beléptetésnél, csak az email címet tartalmazza. Használjuk itt is a form_for helpert, így a **Quser** példányváltozót itt is egy üres objektumra kell inicializálnunk a kontrollerben.

```
<hl>Forgotten password</hl>
</fieldset>

<legend>Please give your email address</legend>
form_for @user, url: '/users/send_forgotten',
    method: :post do |f| %>
    </div>

<div>
        </div>
        </div
        <li></div
        <li>
```


5. ábra. A profil szerkesztése képernyő

```
<\!\!\%\!\!= link_to "Back", :back \!\%\!\!>
```

Az elfelejtett jelszó kiküldését a form eseményét kezelő kontroller akció, a send_forgotten teszi majd meg, amit fel kell vennünk a kontroller osztályába egyelőre üres törzzsel.

```
class UsersController < ApplicationController
  def forgotten
    @user = User.new
  end
  def send_forgotten
  end
end</pre>
```

Az elfelejtett jelszó nézetét a 6. ábra mutatja.

Hozzuk létre a házifeladatkezelő portálunk feladatokra vonatkozó modelljét és a hozzá tartozó kontrollert egy paranccsal. A Task modellünkben legyen egy egy digiten ábrázolt, egész típusú, number nevű, egy string típusú, url nevű, egy string típusú, description nevű, és egy dátum típusú, deadline nevű attribútumunk rendre a sorszám, URL, a feladat szövege és

6. ábra. Az elfelejtett jelszó nézete

határidő tulajdonságokra hivatkozva.

kovacsg@debia	n:~/gyakorlat/app/views/users> rails g
scaffold t	ask number: integer {1} url: string description:
string dea	adline : date
invoke	active_record
create	db/migrate/20231017110448_create_tasks.rb
create	app/models/task.rb
invoke	test_unit
create	$test/models/task_test.rb$
create	$ ext{test}/ ext{fixtures}/ ext{tasks.yml}$
invoke	resource_route
route	resources :tasks
invoke	scaffold_controller
create	app/controllers/tasks_controller.rb
invoke	erb
create	app/views/tasks
create	${ m app/views/tasks/index.html.erb}$
create	${ m app/views/tasks/edit.html.erb}$
create	${ m app/views/tasks/show.html.erb}$
create	${ m app/views/tasks/new.html.erb}$
create	app/views/tasks/ form.html.erb

create	$\mathrm{app}/\mathrm{views}/\mathrm{tasks}/\mathrm{_task}$. html . erb
invoke	resource_route
invoke	test_unit
create	$ ext{test/controllers/tasks_controller_test.rb}$
create	$ ext{test/system/tasks_test.rb}$
invoke	helper
create	app/helpers/tasks_helper.rb
invoke	test_unit
invoke	jbuilder
create	app/views/tasks/index.json.jbuilder
create	app/views/tasks/show.json.jbuilder
create	app/views/tasks/_task.json.jbuilder

Létrejött egy Task modell, egy TasksController kontroller és a kapcsolódó nézetek: new és edit egy-egy nézet, amelyek a közös _form töredékben lévő formot használják a személy adatainak létrehozására, illetve módosítására. A show nézet a személy adatlapját mutatja, a index nézet pedig az elérhető személyeket mutatja egy listában.

Hajtsuk végre a scaffold létrehozása során keletkezett migrációt.

Ezután a böngészőben nyissuk meg a feladatok nézetet (http://localhost: 3000/tasks), próbáljuk ki a feladatok létrehozását, törlését, listázását. Nézzük meg, hogy létrejött-e a rekord az adatbázisban.

kovacsg@debian:~/gyakorlat/app/views/tasks\$ ra	ails db	
MariaDB [gyakorlat_development]> select * from	n tasks;	I
id number url deadline created_at updated_at	description	
1 1 http://gyakorlat.com/tasks/1 iskolataska 2023-10-18 2023-10-17 11:11	De nehez az L:33.005323	

A feladatok adatlapja képernyőn lehetséges a feladat szerkesztése és törlése minden felhasználó számára, ezeket egyelőre tegyük elérhetetlenné egy-egy kommentjel (#) beszúrásával, viszont szükségünk lesz egy megoldás beadása műveletre, amelyhez be kell szúrnunk egy új linket.

```
<div>
  <%#= link_to "Edit this task", edit_task_path(@task) %> /
  <%= link_to "Back_to_tasks", tasks_path %>
  <%= link_to "Submit_solution", '/submissions/new' %>
  <%#= button_to "Destroy this task", @task, method: :
        delete %>
  </div>
```

A megoldások tekintetében három képernyőt hozunk létre. A menüből elérhető felhasználói megoldások listáját, a feladat adatlapról elérhető új megoldás, valamint a megoldások listája képernyőről elérhető megoldás adatlap képernyőt. Hozzuk ezeket létre egy új kontroller generálásával.

```
kovacsg@debian:~/gyakorlat/app/views/tasks$ rails g
   controller submissions index show new
              app/controllers/submissions controller.rb
      create
              get 'submissions/index'
       route
                  'submissions/show
              get
                  'submissions/new'
              get
      invoke
              erb
                app/views/submissions
      create
                app/views/submissions/index.html.erb
      create
      create
                app/views/submissions/show.html.erb
                app/views/submissions/new.html.erb
      create
      invoke
              test_unit
                test/controllers/
      create
         submissions_controller_test.rb
      invoke
              helper
                app/helpers/submissions helper.rb
      create
      invoke
                test unit
```

A megoldás egy felhasználó adja be egy feladat tekintetében, hozzuk létre ezt a modellt. Másik típusra hivatkozás típusaként a **references** értéket adjuk meg a modell létrehozásakor.

```
kovacsg@debian:~/gyakorlat/app/views/tasks> rails g model
   submission user: references task: references
Could not generate field 'task' with unknown type
   references'
kovacsg@debian:~/gyakorlat/app/views/tasks> rails g model
   submission user: references task: references
      invoke
              active record
                db/migrate/20231017111719
      create
         _create_submissions.rb
                app/models/submission.rb
      create
                test_unit
      invoke
      create
                  test/models/submission_test.rb
      create
                  test/fixtures/submissions.yml
kovacsg@debian:~/gyakorlat/app/views/tasks> rails db:
   migrate
  20231017111719 CreateSubmissions: migrating
  create table (: submissions)
  -> 0.0222 s
  20231017111719 CreateSubmissions: migrated (0.0226s)
```

Az új megoldás képernyőn el fogunk helyezni egy fájlbeviteli mezőt, ebből az következik, hogy a modellünknek kell rendelkeznie egy attribútummal a fájl tárolására is. Erre később egy új modellt fogunk létrehozni, de addig is felveszük a modell osztályban egy példányváltozót e célra. Ez a példányváltozó jelenleg csak a memóriában létezik, mentés művelet esetén nem kerül ki az adatbázisba az értéke.

```
class Submission < ApplicationRecord
  attr_accessor :attachment
end</pre>
```

A feladat adatlapjáról (show képernyő) juthatunk el a feladatbeadás képernyőre. Hozzuk létre ezt a formot a form_with helperrel. A feladat beadója a bejelentkezett felhasználó lesz, az pedig, hogy a megoldás melyik feladatra vonatkozik, az előző képernyőről fogjuk tudni, így a megoldás két attribútumát ki tudjuk tölteni. A megoldás modell harmadik attribútuma a feltöltött fájl, ehhez vegyünk fel egy mezőt. Az eseménykezelőnk a create nevű akció lesz, amelyet HTTP POST művelettel érünk majd el.

```
<h1>Submit solution </h1>
<%= form_with model: @submission, url: 'submissions/create'
, method: :post do |f| %>
```

```
<%= f.label :attachment %>
  <%= f.file_field :attachment %>
  <%= f.submit "Upload" %>
  <% end %>
```

A form_with model nevű paraméteréhez egy modell osztály egy példányát kell rendelnünk, amely most a Submission példánya lesz, amelyet a megoldások kontrollerében kell inicialálnunk. A megoldás beadó felhasználó legyen az első felhasználó az adatbázisból, és a megoldott feladat hasonlóképp legyen az első feladat az adatbázisból.

```
class SubmissionsController < ApplicationController
  def new
    @submission = Submission.new user: User.new, task: Task
    .find(1)
  end
end</pre>
```

Az új megoldás beadása nézetének első változatát a 7. ábra mutatja.

7. ábra. Az új megoldás nézeténel első változata

A bejelentkezett felhasználó a menüjéből elérheti a megoldások listáját is a harmadik menüelemre kattintva. Készítsük el ezt a képernyőt is. A képernyő neve index lesz, ahol egy sorszámozatlan listában (ul) megjelenítjük a felhasználó összes beadott megoldását. A megoldások példányváltozón iterálunk a **each** metódussal, és annak minden egyes elemére létrehozunk egy listaelemet, amely egy linket tartalmaz a megoldás adatlapja képernyőre.

```
<h1>My submissions </h1>

<% @submissions.each do |submission| %>
<% @submissions.each do |submission_to_task_#{submission.
task.number}", '/submissions/show' %>
<% end %>
```

A megoldások kontrollerében inicializáljuk ezt a listát egy tömbként, amelyben helyezzünk el a megoldások modell két példányát.

```
class SubmissionsController < ApplicationController
  def index
    @submissions = []
    s1 = Submission.new user: User.first, task: Task.first
    s2 = Submission.new user: User.first, task: Task.first
    @submissions << s1
    @submissions << s2
    end
end</pre>
```

A megoldásaim listája nézetének első változatát a 8. ábra mutatja.

A megoldások listája képernyőről elérhező a megoldás adatlapja, ahol megjelenítjük a feladat sorszámát, leírását, valamint egy linket, amelyen kereszül letölthető a felhasználó saját megoldása.

```
<h1>My submission to task <%= @submission.task.number %></
h1>
Task:@submission.task.number %>@submission.task.description %>
<%= link_to "Download", 'download' %>
<%= link_to "Back", :back %>
```

A megoldások kontrollerében inicializálnunk kell a megjelenítendő megoldás objektumát, amelyen kereszül elérhető lesz a feladat is.

```
class SubmissionsController < ApplicationController
  def show
    @submission = Submission.new user: User.first , task:
    Task.first
end</pre>
```


8. ábra. A megoldásaim listája nézetének első változata

end

A megoldás adatlapja nézetének első változatát a 9. ábra mutatja.

9. ábra. A megoldás adatlapja nézetének első változata